

KINKANATLILARIN SAVAŞI

Ünlü Evrimci Biyolog J.B.S. Haldane'e, "Yaşamınız boyunca yaratıklarla ilgili uğraşınız, sizi nasıl bir sonuca götürdü?" diye sorulmuş. Yanıtı : "Kinkanatlılara karşı aşırı bir ilgi" olmuş.

Dünyada, bütün diğer organizma türlerinden daha çok kinkanatlı türü vardır. Hayvan türlerinin yüzde 85'inden fazlası böcek olup, bunların da büyük çoğunluğu kinkanatlılardır.

Erkek kinkanatlılar resimde görüldüğü gibi, amansız savaşlar yapmaktadır. Savaşı kaybeden sırtüstü düşerek çaresiz tekmeler atacak; galip gelen, yakındaki kendinden çok daha minik olan dişiyle dev çeneleri arasında taşıyarak götürecektir.

Kinkanatlıların erkeklerini böylesine hırçın yapan nedir? Dişilerinde olmamasına karşın, neden böylesine iri çeneleri vardır? Nasıl bir evrimsel süreç, erkekle dişiye bu denli farklı kılıyor? Aynı süreç insanlar için de geçerli olabilir mi?

Resimdeki iki erkek kafa - kafaya dövüş için yapılmış savaş makinalarına benziyor. Bunlar, geyik boynuzuna benzeyen dallı budaklı ağız kısımları nedeniyle boynuzlu kinkanatlılar adını alır.

Darwin, karşı cinse sahip olma yarışı içinde olan türlerde, (genellikle erkeklerinde var olmak üzere) buna benzer büyük boynuz, uzun sivri diş, yele, dallı budaklı boynuz veya çene bulunduğunu yazmıştır.

SOYAÇEKİM YOLUYLA GELEN SİLAHLAR

Boynuzlu dişiler savaşmadığından çeneleri ufaktır. Bir erkek için büyük bir çene, önemli bir avantajdır : Rakiplerini yakalayıp ters çevirmekte, iyi bir fırsat sağlar. Darwin, "Türlerin Kökeni" adlı kitabında, "Zafer, özel silahlara dayanır" der.

Darwin'ın da işaret ettiği gibi, dişi galip gelenle çiftleştiğine göre, bu özel silahların genlerinin nesilden nesile aktarılması gereklidir. Niçin bazı türlerin erkeklerinde, (dişilerinde olmasına karşın) biyologların "yapısal silahlar" diye adlandırdığı bu uzantılar bulunmaktadır. Bu, türlerde dişi için yapılan savaşımın şiddetine bağlıdır. Çok eşli türlerde, her erkek olabilirince fazla dişiyle çiftleşmeğe çalışır; erkekler arasındaki rekabet, bu nedenle şiddetli olur

ve sonunda yalnızca birkaçı (genellikle en iri, en hırçın veya en renkli olanlar) çiftleşmeye hak kazanır. Çok eşli diğer hayvan türlerinden başta geleni, bir tür ayıbalığıdır; bir araştırmada, erkeklerinin yüzde 6'sının, dişilerin yüzde 88'ini döllendiği gösterilmiştir. Bu sonuç, boynuzlu kinkanatlılarda olduğu gibi, en iri ve en düşmanca dövüşenlerin, dişi için yapılan savaşımı kazandığından, yalnızca bunların genlerinin sonraki nesle geçeceği anlamını taşır. Nitekim, bu tür erkek ayıbalığının, ağırlığı, dişilerinkinin dört katı olarak gelişmiştir.

Biyologlar, erkekle dişi arasındaki bu belirgin farklara, "cinsel ikisekililik" derler. Çiftleşme için rekabet ne kadar çetinse, ikisekililik de o kadar belirgindir.

Bu evrimsel kural, böcek ve ayıbalığında olduğu kadar, insanlara da uygulanabilir. İnsanlarda erkekler, kadınlardan genellikle yüzde 25 daha iridirler, çoğu antropolog, bu ikisekililiğin, atalarımızın çok eşli olduğunu kanıtladığını öne sürer. Tek eşli olsalardı, kadın ve erkek bugün aynı irilikte olacak ve erkekler arasındaki rekabet daha ılımlı bir düzeyde gerçekleşecekti.

Öyle görünüyor ki erkekler, kinkanatlılar gibi, eşleri için dövüşürken vücutlarını geliştirmektedirler.

Science Digest'dan

Çeviren : Dr. H. Kadircan KESKİNBORA